FELSEFE Sınıf-10

KONU BİLİM VE FELSEFE İLİŞKİSİ

İnsan, çevresindeki olup bitenleri anlamak ve açıklamak isteyen bir varlıktır. Bu nedenle insanlar felsefe, bilim, sanat gibi etkinlikler üretmiştir. Bu alanların her biri kendine ait yöntem ve tekniklerle evreni açıklamaya çalışır. Bu anlamda;

Bilim, olgu ve olayların bilgisini deney ve gözlem yöntemini kullanarak, nesnel ve sistemli bir şekilde elde etmeye çalışan bir alandır.

Felsefe, insanı, yaşamı ve evreni akıl ve mantık ilkelerine göre açıklama çabasında olan bir alandır.

Sanat ise sezgi ve hayal gücüne dayanmaktadır.

Felsefe Antik Yunanca ''bilgelik sevgisi'' anlamına gelmektedir. Başlangıçta bu özgün anlama göre, her türden bilimsel araştırmacıya filozof adı verilmiştir. İlk çağlarda felsefe ile iç içe olan bilimler zamanla kendi sınırlarını ve yöntemlerini oluşturarak felsefeden ayrılmışlardır. İlk filozofların aynı zamanda ilk bilim insanları olduğunu görmekteyiz.

Thales, ilk filozof kabul edilir. Astronomi çalışmaları yapmış, güneş tutulmasının tarihini öngörmüştür.

Anaksimandros, gezegenlerin yörüngelerinin olduğunu ifade etmiştir. İlk haritayı yaptığı ve ilk güneş sistemini icat ettiği düşünülmektedir.

Pythagoras, ''Philosophia'' kelimesini ilk kullanan kişidir. Önemli matematiksel buluşlar yapmıştır. Bir dik üçgenin iki kısa kenarının karelerinin toplamının uzun kenarın karesine eşit olduğunu bulmuştur.

Aristoteles, canlıları sınıflandırmıştır.

İbni Sina, ''el-Kanun fi't-Tıp'' eserinde tıp alanında yaptığı çalışmalar yer almaktadır.

Descartes, fizik ve geometri alanlarında çalışmış, analitik geometrinin kurucusu olmuştur. Örneklerde görüldüğü gibi bazı filozoflar aynı zamanda bilim insanıdır. Bu durum günümüz filozofları için de geçerliliğini korumaktadır. Bunun için Viyana çevresi filozoflarının matematik ve doğa bilimleriyle olan ilişkilerine bakmak yeterli olacaktır.

FELSEFE VE BİLİM ARASINDAKİ BENZERLİKLER:

- Amaç bakımından bilim ve felsefe arasında bir paralellik bulunur.
- Her ikisi de basmakalıp bilgilerle yetinmeyip aktif ve eleştirici bir tavırla doğrulara yönelirler.
- Her ikisi de mantık ilkelerini kullanarak evreni, insanı ve hayatı anlamak isterler.
- Her ikisi de ortaya konulan bilgilerin tüm insanlığa ait olması bakımından evrenseldir.
- Her ikisi de kendi içerisinde bütünlüğü olan bilgiler ortaya koyduğu için sistemlidir.
- Her ikisi de tutarlıdır.

FELSEFE VE BİLİM ARASINDAKİ FARKLAR:

Felsefe konu ve yöntemleri ile diğer bilimlerden ayrılır.

- Felsefe ve bilim konu alanları bakımından birbirinden ayrılır. Bilim genel geçerliliği olan ve herkesçe gözlemlenebilir olgulardan hareket eder. Felsefede ise hareket noktasının olgulara dayanması mecburiyeti olmadığı gibi, varılan sonuçların doğrulanması da olgular ile sağlanmaz.
- Bilim ve felsefeyi birbirinden ayıran bir diğer nokta ise kullandıkları yöntemdir. Bilimler deney ve gözlem yöntemini kullanırlar. Elde edilen bilgi, doğruluğu sınanabilir, test edilebilir bilgidir. Felsefe ise saf düşünceye, refleksiyona dayanır ve apriori bir araştırmadır. Kesinliğe ulaşmak ve kanıtlama yapmak gibi bir çabası yoktur.
- Bilimler, uygun bir araştırma tekniği kullanırlar ve olaylar arasında neden-sonuç ilişkisini belirlerler. Felsefe ise olayların özünü anlamaya ve kullanılan kavramların anlamını vermeye çalışır.
- Bilim varlığı parçalara bölerek inceler, felsefe ise varlığı bütün olarak görür.

SORULAR

1. Felsefe şeyleri bize göründükleri halleriyle ele aldığı kadar, bunların arka planında neler olabileceğine dair de genel açıklamalarla ilgilenir. Bu anlamda felsefe, Sümerlilerden bu yana algıların tanzim edilerek transandantal bir bütünlüğe ulaşılması sürecidir. Bilim ise varlığın somut gerçekliğini deney gözlem yoluyla inceler.

Parçada anlatılan temel düşünce aşağıdakilerden hangisidir?

A) Bilim ve felsefe varlığa eleştirel yaklaşır.

B) Bilimin de felsefenin de yöntemleri aynıdır.

C) Felsefe pratik kaygılar için, bilim teorik amaçla yapılır.

D) Filozoflar elde ettiği sonuçları bilim insanlarının hizmetine sunar.

E) Bilim varlığın olgusal yönüne bakarken felsefe ne olduğu ile ilgilenir.

Cevap:E

2. Aşağıdakilerden hangisi bilim ve felsefenin ortak yönlerinden değildir?

A) Kendilerini akla dayanan nedenlerle haklı kılmaya gayret ederler.

B) Bilgiyi elde etmede bilinçli ve yöntemlidirler.

C) Kullandıkları yöntem ve araştırma teknikleri aynıdır.

D) İnsanı ve içinde yaşadığı evreni konu edinirler.

E) Çelişkileri gidererek tutarlı sonuçlara varmaya çalışırlar.

Cevap: C

3. Felsefe, bilimin varsayımları, doğası, alanı ve yöntemi hakkında sorular sorarak bilime katkıda bulunur. Buna karşılık da bilimsel sonuç ve bilgilerden bakış açısını geliştirmek için faydalanır.

Buna göre açıklaması verilen yargı aşağıdakilerden hangisidir?

A) Felsefe ve bilim karşılıklı etkileşim halindedir.

B) Bilimin yöntemi ile felsefenin yöntemi farklıdır.

C) Felsefe ile bilimin çalışma alanları aynıdır.

D) Bilimdeki gelişmeler felsefenin alanını daraltmaktadır.

E) Bilimsel bulgular yeni felsefi sistemlere kapı aralamaktadır.

Cevap:A